

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hav@eduskunta.fi

Hämeen TE-toimisto
Eija Mannisenmäki
johtaja

eija.mannisenmaki@te-toimisto.fi

Hämeen TE-toimiston lausunto etäkuulemiseen HE 87/2020vp_työllisyyden kuntako- keilu – ke 17.6.klo 12

Hämeen TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä työllisyyden kuntakokeiluja koskien. Pidämme **hyvänä ratkaisuna, että vaikeammin työllistettäviä henkilöitä, etenkin heitä, jotka eivät ole työhallinnon palveluin autettavissa, siirretään kunnille**, joilla on ko. asiakaskohderyhmälle soveltuvia sosiaali- ja terveystyöpalveluja tarjolla. Osa kuntakokeiluun siirtyvistä asiakkaista ei tosiaan kykene koskaan työllistymään, vaan tarvitsee pysyviä sote-palveluja ja näitä palveluja ei kunnissa pääsääntöisesti asiakkaille ole tarjolla. Näiden palvelujen käytön jälkeen asiakkaiden työkykyisyys on toivottavasti palautunut sille tasolle, että he voivat jatkaa työllisyyspalveluihin, koulutuksiin tai töihin.

Kuntakokeilujen painopisteen pitäisi säilyä vahvasti vaikeammin työllistettävissä, mutta nyt uusien työttömien joukossa sinne siirtyy tuhansittain mm. vastavalmistuneita nuoria aikuisia erinomaisessa työmarkkinatilanteessa. Heillä ei ole vahvan tuen tarvetta eivätkä näin vaadi vahvaa resursointia. Hämeen TE-toimisto katsoo, että TE-toimistosta siirtyvän henkilöstön määrää ei voida lisätä keväällä 2020 arvioidusta, koska TE-toimistojen tulee kyetä palvelemaan laadukkaasti uusi ja lisääntynyt asiakaskunta, joka jää TE-toimiston palveluihin. **Hämeen TE-toimisto esittää myös huomiota kiinnitettävän kuntiin siirtyvän asiakaskohderyhmän palvelutarpeen luonteeseen** eli tämä tulisi vielä huomioida resurssisiirtolaskelmissa vähintäänkin kompensoimalla.

Hämeen TE-toimisto on huolissaan **kuntakokeilujen vaikutuksista työttömien asiakkaiden palvelujen saantiin ja toteutumiseen tasa-arvoisesti eri puolella Suomea**. Tällä hetkellä asiakas voi valita TE-toimiston, jossa asioi. Jatkossa näin ei ole, vaan asiakkaan kotikunta ja kuuluminen kuntakokeilun asiakasryhmään määrittävät palvelujen saannin ja sitä kautta asiointin suunnan.

Kuntakokeilujen vaikutuksista pitkäkestoiisiin työllisyysvaikutuksiin tulisi olla etukäteistietoa ja riskit tulisi arvioida. Hallitus on nostanut työllisyyden kuntakokeilut yhdeksi keskeisimmistä työllisyystavoitteista ilman, että niiden vaikutuksista on esittää arviota. Valtakunnassa on toteutettu useita kuntakokeiluja, joiden pitkäkestoisista työllisyysvaikutuksista ei ole näyttöä, joten Hämeen TE-toimisto

hämmästelee hallituksen intoa jälleen kokeilla jo kokeiltua asiaa. Olisiko nyt ollut esimerkiksi sopimuksellisen yhteistyön vuoro, jolla kuntien työllisyyttä olisi saatu nostettua ja kuntien osallisuutta työllisyydenhoitoon lisättyä valittua keinoa sopuisammin. Vielä tässä vaiheessa olisi mahdollista tukea myös yhdessä tekemistä muissa muodoissa kuin kuntakokeilulla, jotta saataisi verrokkeja kuntakokeiluille. Hämeen TE-toimisto katsoo, että kuntakokeiluille tulee tehdä perusteellinen riskiarviointi ennen niihin sitoutumista suunnitellussa laajuudessa. Riskejä tulee arvioida monista näkökulmista mm. asiakassiirtojen, TE-henkilöstön siirtojen ja TE-palvelujen palvelukyvyn sekä kuntatalouden osalta.

Kuntakokeilujen kokonaisaikataulu ei mahdollista pysyvien pitkäkestoisten ratkaisujen löytymistä. Hämeen TE-toimisto pitää asetettuja aikatauluja epärealistisina. Kuntakokeilujen aloitus on siirtynyt useaan otteeseen, osin varsin ymmärrettävistäkin syistä, vuodenvaihteeseen 2020- 2021. Tämä siirtymä on hyvä asia siitä näkökulmasta, että kunnat ehtivät valmistella huolella mm. yhteistyötä myös sote- ja koulutuspalvelujen kanssa ja neuvotella hankinnoista ja muusta yhteistyöstä ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa. Useilla alueilla on käynnistymässä useita hyvinkin erityyppisiä ja erikokoisia kuntakokeiluja mikä haastaa aikataulua mm. TE-henkilöstön kanssa käytävien muutoskeskustelujen ja YT-neuvottelujen osalta. Toisaalta samanaikaisesti **kuntakokeilujen varsinainen kokeiluaika supistuu noin kahteen vuoteen, koska kuntakokeilujen päättämiseen ja tulosten arviointiin on myös varattava aikaa.** Vaikka Kuntaliitto puhuu pysyvistä muutoksista, ei niitä voida tämänkaltaisen kokeilun perusteella toimeenpanna, sillä taustalla on oletettavasti perustuslaillisia muutostarpeita eikä toisaalta perusteita jatkaa tällaisenaan, koska kokeilun tuloksista ole tässä vaiheessa mitään tietoa. Hallituksen työllisyystoimiin tulisi saada pitkäjänteisyyttä, jotta Suomen työllisyyspolitiikka ei olisi näin ailahteavaa kuin mitä se nyt on. Työttömät ja työhallinnon asiantuntijat ovat pelinappuloita poliittisessa pelissä.

Tämä aikataulu haastaa kuntakokeilujen työntekijät saamaan tuloksia aikaan asiakkaille, joilla saattaa olla syviäkin terveys- tai sosiaalipuolen haasteita työkykyään alentamassa. Vahvaan masennukseen ja alhaiseen koulutustasoon lääkkeeksi ei auta laaduton tai kriteeritön kuntouttava työtoiminta, jolla ei pahimmassa tapauksessa ole tavoitteellisuutta ollenkaan tai pätevää ja kannustavaa ohjausta. Kuntouttavaa työtoimintaa olisi tullut tarkastella kriittisesti jo vuosia sitten. **Erityisen merkillepantavaa on se, mitä palveluja kunnat pystyvät näille asiakkaille tarjoamaan. Ennen vahvojen päätösten tekoa tulisi vakuuttua siitä, että tässä tänä hetkenä monessa kunnassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa on varaa panostaa tähän kokeiluun. Tarvitaan sekä osaavaa henkilöstö- että muuta joustavaa resurssia, asiakkaita työllisyyteen vieviä palveluja että ennen kaikkea asiakkaille soveltuvaa työtä tarjolle, mikä vaatii vahvaa elinkeinopolitiikkaa.** Tällä hetkellä kunnissa on pienet resurssit toteuttaa niin työllisyys- kuin elinkeinopolitiikkaakin. TE-hallinnosta siirtyvät asiantuntijat eivät yksin selviä laajentuvasta työkentästä ilman kuntien merkittävää lisäpanostusta eivätkä nykyiset JTYPLn mukaiset palvelut ole tarkoitettut muuhun kuin työllistymisen edistämiseen ja osaamisen lisäämiseen ilman merkittäviä muita kuin työllistymiseen liittyviä haasteita.

Hämeen TE-toimisto esittääkin realismina, että kaikkien kokeilujen aloitusta siirrettäisiin 1.3.2021 alkaen, jolloin voitaisiin mahdollistaa sekä asiakkaiden että henkilöstön siirtyminen hallitusti. Samalla saataisiin pieni mutta tärkeä lisäaika asiakkaille tarjottavien palvelujen hankintaan tai soveltuvien työpaikkojen etsintään. **Lisäksi olisi ollut toivottavaa, että kokeilussa olisi voitu tarjota kunnille**

15.6.2020

mahdollisuus toteuttaa asiakkaan koko palveluketju työttömyysturvan käynnistämisestä lähtien, mutta sitä ei näin nopealla aikataululla saatu mahdollistettua.

Huomattava osa asiakkaan työllistymiseen liittyvästä työstä tehdään edelleen kokeiluun siirtyvienkin asiakkaiden osalta TE-toimistossa. Tämä tulee huomioida mm. henkilöstöressurssitarkasteluissa ja lisäksi tämä luo haastetta kokeilujen onnistumisen arviointiin sekä vaikuttavuuden tarkasteluun.

Mäntsälässä

16.6.2020

Eija Mannisenmäki

Eija Mannisenmäki
johtaja

Hämeen TE-toimisto

Tiedoksi

Hämeen ELY-keskus